

Medlemsmøte i DIS-Salten Slektshistorielag 8. januar 2009

Nytt på nett – Arkivverkets prosjekter fremover

Tilleggsilder – Ikke bare kirkebøker og folketellinger gir slektsinformasjon

Per-Olav Broback Rasch

DIS-Norge

www.disnorge.no

Innhold

- Arkivverkets fremtidige prosjekter
 - Tinglysningsbøker
 - Lensregnskaper
 - Skiftebøker
 - Tingbøker
- Andre viktige kilder til bruk i slektsforskning
 - Skifter
 - Manntall
 - Skattelister
 - Militærruller

Arkivverkets fremtidige prosjekter

- Tinglysningsbøker (2008-2009)
- Lensregnskaper (2009-2010)
- Skiftebøker (2010-2011)
- Tingbøker (2010-2011)

Arkivverkets fremtidige prosjekter

- Riksarkivet har ca. 25.000 ruller med mikrofilmet arkivmateriale, med totalt ca. 20 millioner sider.
- Kirkebøker: 1,85 millioner sider.
- Tinglysingsmateriale: ca. 9 millioner sider fra pantebøker og panteregistre.
- Alt som er mikrofilmet skal ut på internett innen 2015. Rekkefølgen til nå er kirkebøker, tinglysningsbøker, lensregnskaper, skiftebøker og tingbøker.
- Arbeidsprosessen: Råskanning av mikrofilmer, overføring til lagringsnett, konvertering til nye formater, langtidslagring og tilgjengeliggjøring.
- Folketelling 1910: Ferdig registrert, og legges ut på nett 1. januar 2011.

Skannede tinglysningsbøker

- Etter kirkebøker er dette det mest etterspurte materialet. I omfang er det mye større enn kirkebøker.
- I første omgang vil filmede bøker fra disse statsarkivene komme ut (2008): Bergen, Stavanger, Kongsberg, Hamar, Tromsø og Kristiansand.
- Oslo og Trondheim vil etter planen komme ut i løpet av første halvdel av 2009.
- Det aller meste er blitt skannet, mens indekseringen henger litt etter, noe som kan medføre at det vil ta lengre tid før alt er ferdig.
- Testsystem ligger ute på Digitalarkivet:
http://www.arkivverket.no/URN:tl_read

Skannede lensregnskaper

- Lensregnskaper er hovedkilden til informasjon fra 1500-tallet og 1600-tallet.
- Dekker tidsrommet før ca 1660 for hele landet.
- Riksarkivet, Rentekammeret, Lensregnskaper I og II vil ligge til grunn, men med noen tilpasninger.
- Skanning av materialet er nesten ferdig, og utleggingen blir trolig satt i gang i løpet av første halvdel av 2009.

Skannede skiftebøker og tingbøker

- Skanning av mikrofilmene blir satt i gang i 2009, men publisering skjer trolig ikke før 2010-2011 siden tinglysningsmaterialet og lensregnskapene først må bli ferdig.
- Tidsrommet som er mikrofilmet varierer for de forskjellige landsdelene.
- Tingbøker er filmet for tiden før 1800, men etter 1800 varierer det stort.
- Skiftebøker dekker stort sett tiden før 1850-1880 for hele landet.

Andre viktige kilder til bruk i slektsforskning

- Skifter - *Statsarkiv*
- Manntall – *Statsarkiv og Riksarkiv*
- Skattelister - *Riksarkiv*
- Militærruller – *Statsarkiv og Riksarkiv*

DIS-Norge

www.disnorge.no

Tilleggsilder

- Det er ikke bare i kirkebøker og folketellinger man finner slektsinformasjon.
- Særlig i tiden før 1800 gir disse to kildene mindre opplysninger om hver enkel person. F. eks. er det som regel kun ved død (og konfirmasjon) man finner alder.
- Kanskje det finnes to Ole Knudsen på gården Vik. Hvem av dem er det som dør i 1780?
- Finnes det skifte etter vedkommende kan man lett se hvem av de to det var som døde, siden arvingene da vil være navngitt.
- Kanskje finner vi Ole og sønnen Knud i et manntall fra 1790, slik at det må ha vært den andre Ole som døde i 1780.

DIS-Norge

www.disnorge.no

Skifter som kilde

- Fra slutten av 1600-tallet ble det påbudt offentlig skifte når den avdøde etterlot seg umyndige, fraværende eller utenlandske arvinger, eller når det ikke fantes arvinger.
- Dette medførte at det ved mange dødsfall ble registrert hvem som arvet den avdøde, samt hva personen eide og skylte.
- Ikke alle hadde råd til slik registrering siden det kostet penger å skifte. Derfor vil ikke alle være med, særlig ikke fattige.
- Det er i hovedsak gårdfolk og personer med litt formue man vil finne skifte etter, men med enkelte unntak.
- Med tiden ble påbudet om offentlig skifte løsere, og fra slutten av 1800-tallet sank det betydelig.

DIS-Norge

www.disnorge.no

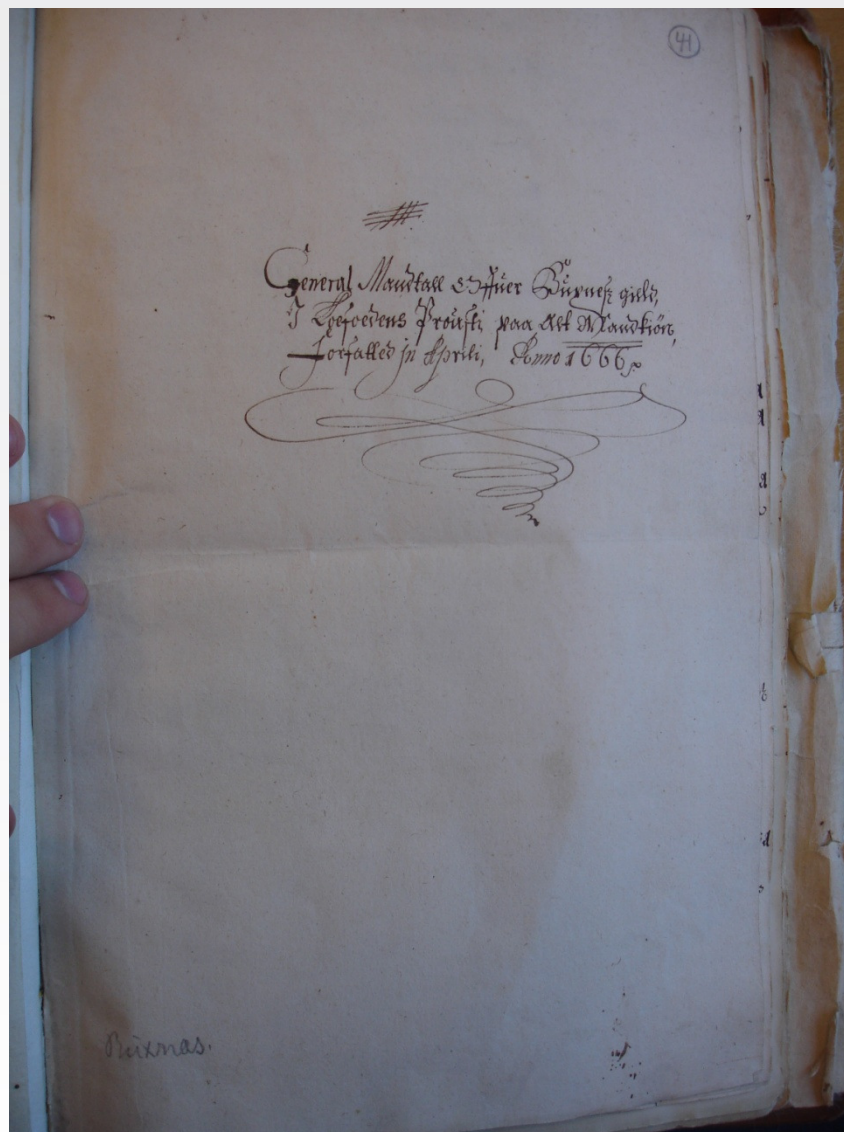
Manntall som kilde

- Alt i 1660-årene ble det gjennomført manntall i Norge. Formålet var militært, og det ble ført opptil 3 forskjellige lister.
- Også i 1701 ble det gjennomført manntall i Norge, men store deler er gått tapt. Nord-Norge er godt representert.
- Etter 1701 ble det ikke ført noen manntall for hele Norge, men en rekke lokale lister er bevart.
- Innholdet varierer, men gir som regel opplysninger om gård, navn og alder. Noen ganger også fødested.
- For Nordland er det bevart en rekke manntall rundt 1830, med opplysninger over personer under 36 år.
- Av opplysninger finner man navn, bosted, fødested og alder/fødselsår.

DIS-Norge

www.disnorge.no

Manntall 1666 fra Buksnes

DIS-Norge

www.disnorge.no

Skattelister som kilde

- Når staten trengte penger ble ofte befolkningen skattlagt. Dette har skjedd flere ganger, særlig på 1700-tallet.
- I 1711 ble skoskatten krevd inn, og da måtte man betale etter hvor mange sko personene på gården hadde (som regel to hver, men ikke alltid!).
- Her vil det variere om det bare er hovedpersonen som er nevnt med navn eller alle som hadde sko.
- Eks: <http://www.disnorge.no/manntall/>

- I perioden 1762-1772 ble det krevd inn ekstraskatt fra alle i Norge, unntatt de rike som slapp unna.
- I den forbindelse ble alle ført opp etter faste skjema, hvor også fattige skulle med, siden andre måtte betale for dem.
- Fra 1765 ble det enkelte unntak, og etter 1768 ble det enda flere. Dette betyr at 1762-1764 er den mest innholdsrike delen med flest navn.
- Alle barn over 12 år er med, slik at man her vil få en god oversikt over en familie. Fra slutten av 1760-tallet ble grensen økt til 16 år.
- I 1772, etter ti år, ble det ikke lengre obligatorisk å betale inn skatt. Da hadde mange gitt så mye at de holdt på å ikke kunne brødfø seg selv lengre.

DIS-Norge

www.disnorge.no

Stedsnavn	Navn	Stedsnavn	Stedsnavn	Stedsnavn
1. St. Fintad	1. St. Fintad	1. St. Fintad	1. St. Fintad	1. St. Fintad
2. St. Fintad	2. St. Fintad	2. St. Fintad	2. St. Fintad	2. St. Fintad
3. St. Fintad	3. St. Fintad	3. St. Fintad	3. St. Fintad	3. St. Fintad
4. St. Fintad	4. St. Fintad	4. St. Fintad	4. St. Fintad	4. St. Fintad
5. St. Fintad	5. St. Fintad	5. St. Fintad	5. St. Fintad	5. St. Fintad
6. St. Fintad	6. St. Fintad	6. St. Fintad	6. St. Fintad	6. St. Fintad
7. St. Fintad	7. St. Fintad	7. St. Fintad	7. St. Fintad	7. St. Fintad
8. St. Fintad	8. St. Fintad	8. St. Fintad	8. St. Fintad	8. St. Fintad
9. St. Fintad	9. St. Fintad	9. St. Fintad	9. St. Fintad	9. St. Fintad
10. St. Fintad	10. St. Fintad	10. St. Fintad	10. St. Fintad	10. St. Fintad

Eksempel fra Buksnes

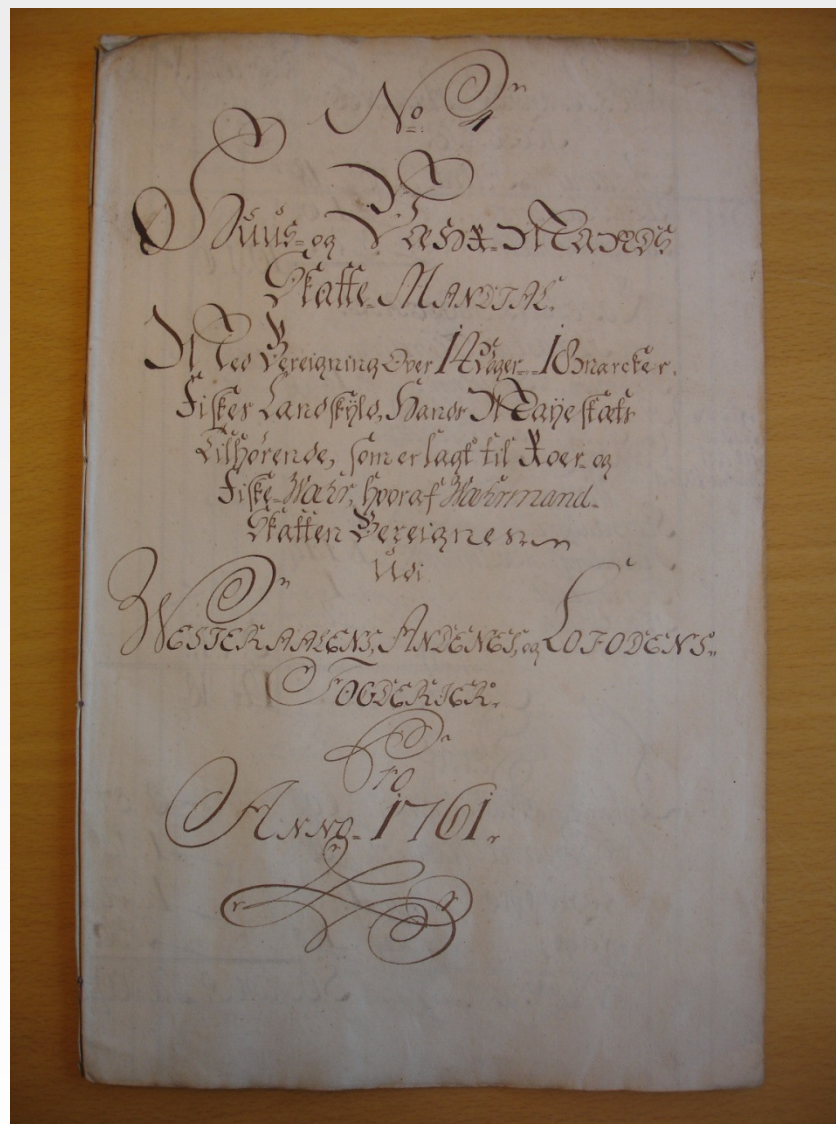
Skattelister som kilde

- Andre kjente skattelister:
 - Koppskatt 1645
 - Ekstraskatt 1743
 - Formueskatten 1789
 - Inntektsskatt 1810
- For enkelte år er det egne lister over husmenn, væreiere, strandsittere osv.
- I tillegg er det lister for de fleste år hvor eierne/leierne av gårdene er nevnt med navn.

DIS-Norge

www.disnorge.no

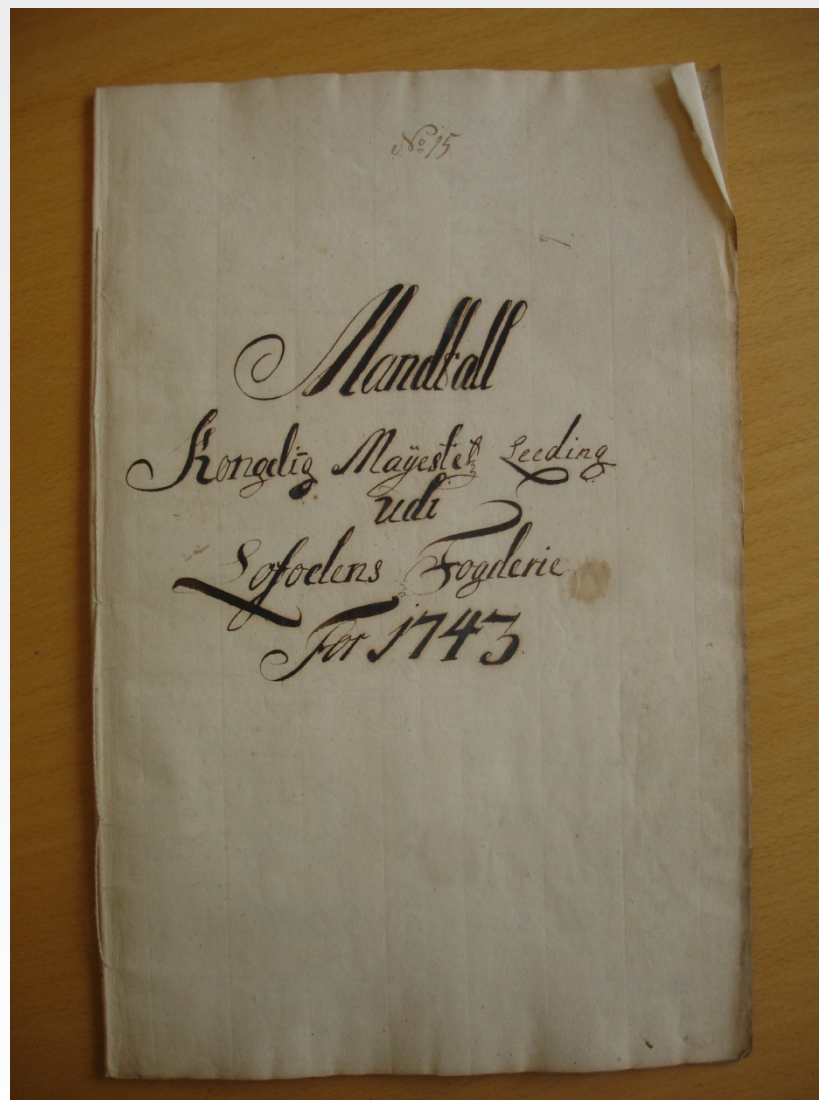

Manntall over husmenn og væreiare 1761

DIS-Norge

www.disnorge.no

Ekstraskatt 1743 for Lofoten

Militærruller som kilde

- Helt tilbake til 1600-tallet er det bevart lister over militære personer. Som regel ble de aller fleste mannlige personer ført inn i slike militære ruller.
- Nord-Norge var fritatt fra militær plikt grunnet den lange avstanden. Derfor er det minimalt med militærruller fra disse tre fylkene, men noe er det.
- Ved enkelte anledninger ble det tatt opp innrulleringsmanntall, som er en erstatning for de manglende opplysningene over aktuelle soldater.
- Slike lister finnes bla. for årene 1760-1770 fra det meste av Nordland.

[illegible]

Eksempel fra Buksnes

- Også ved andre anledninger er det militærruller, men da som regel ikke for hele Nordland/Nord-Norge.
- I 1755 tok presten i Vågan et militært manntall over mange mannlige personer i prestegjeldet, til og med 8-åringer er med.
- Fra 1795 ble det ført egne lister over alle mannfolk opptil 36 år, men Nordland ble ikke rammet av dette påbudet.
- I stedet kom det egne ruller fra ca 1806 hvor alle over 12 år skulle føres inn.
- Disse rullene er ført for hele Nordland, og er filmet for tiden ca. 1806 – ca. 1837.
- Selv om filmingen stoppet rundt 1837 er rullene ført videre utover.

- I Nordland er det mange kystområder, slik at det vil være opplysninger om personer som deltok i sjøforsvaret.
- Disse rullene ligger som regel blant arkivet etter den Dansk-norske flåten i København.
- Noen lister finnes ved Statsarkivene og Riksarkivet.
- Særlig under Napoleonskrigen tidlig på 1800-tallet ble det skrevet ut flere personer fra Nordland.

DIS-Norge

www.disnorge.no

Oppsummering

- Det finnes mange kilder som ikke brukes like ofte som folketellinger og kirkebøker, men som gir viktig informasjon. Flere av disse kommer ut på internett i løpet av årene som kommer.
- Sitter man fast etter bruk av kirkebøker og folketellinger er neste skritt å benytte seg av tilleggskildene.
- Ved bruk av aktuelle manntall, skifter, skattelister og militærruller løser mange slektsnøtter seg på 1700- og 1800-tallet.
- Mange av disse kildene er mikrofilmet. Sjekk ved biblioteket.